

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 14 » 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРИНЦИПИ СТИЛЕУТВОРЕННЯ В ОРНАМЕНТІ

Галузь знань 0202 Мистецтво

напрямок підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2015–2016 навчальний рік

Розподіл годин відповідає навчальному плану. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02138554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 0196

[Signature]
(підпис) (прізвище, ініціали)

« 16 » 2016 р.

[Signature]

Робоча програма навчальної дисципліни «Принципи стилеутворення в орнаменті» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво».

Розробник: **Варивончик А.В.**, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Інститут мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва.
Протокол від « 02 » грудня 2015 року № 5

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ю.В. Романенкова

© _____, 2015 рік
© _____, 2016 рік

ЗМІСТ

I.	Пояснювальна записка.....	4
II.	Опис предмета навчальної дисципліни	6
III.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
IV.	Програма навчальної дисципліни.....	8
	<i>Змістовий модуль I. Загальні основи та історія орнаменту. Природа і специфіка орнаменту</i>	<i>8</i>
	<i>Змістовий модуль II. Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів</i>	<i>10</i>
V.	Навчально-методична карта дисципліни	12
VI.	Теми практичних занять	14
VII.	Завдання для самостійної роботи	17
VIII.	Карта самостійної роботи бакалавра	19
IX.	Система поточного та підсумкового контролю	20
X.	Методи навчання	21
XI.	Методи контролю	21
XII.	Методичне забезпечення курсу	23
XIII.	Засоби діагностики успішності навчання	23
XIV.	Рекомендована література (основна, додаткова)	24

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма з дисципліни «Принципи стилеутворення в орнаменті» – невід’ємна частина освітньо-професійної підготовки вчителів образотворчого мистецтва у педагогічних навчальних закладах України. Зміст навчання курсу «Принципи стилеутворення в орнаменті» забезпечується освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра педагогічної освіти за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» та положеннями освітньо-кваліфікаційної характеристики вчителя образотворчого мистецтва освітньої школи.

«Принципи стилеутворення в орнаменті» присвячений основам, специфіці та структурі орнаменту і передбачає широке ознайомлення з найбільш видатними європейськими культурами (від Стародавнього Єгипту до європейської культури кінця ХІХ ст.), закономірними фазами становлення орнаменту всередині кожної культури та основними етапами його історичного розвитку.

На базі теоретичних відомостей розроблені практичні завдання, згідно з якими виконані орнаменти.

Мета курсу полягає у засвоєнні основ орнаментів, пізнанні правил їх побудови та глибокого розуміння загальних закономірностей цієї творчості. Процес навчання передбачає осмислене виконання численних завдань – створення мотивів, застосування композиційних схем, колірних рішень орнаментів та ін.

Завдання дисципліни:

- засвоїти особливості становлення орнаментів як явищ художньої культури;
- розвинути художньо-творчі вміння та потребу створення мотивів орнаментів;
- дослідити особливості та принципи стилеутворення орнаментів;
- ознайомитися з методами проведення історичних пошуків і досліджень;

- застосувати методи графічного зображення та оформлення речей побуту, одягу тощо;
- розглянути історичні факти принципів стилеутворення орнаменту;
- ознайомитися з шедеврами світової орнаментики, історією їх створення.

Програма передбачає послідовне вивчення студентами питань теорії та практики орнаменту в історичному аспекті. Практичний курс програми вміщує завдання та вправи, що дозволяють професійно оволодіти основами та принципами орнаментів.

Програмою передбачена послідовність виконання як аудиторних завдань, так і завдань, які виконуються студентами самостійно.

Програма розрахована на підготовку вчителів образотворчого мистецтва основної школи та інших навчальних закладів. Її зміст має комплексну структуру, що сприятиме студентам опановувати специфічні зображально-виражальні засоби й самостійно виконувати орнаментальні композиції; допоможе викладачеві сформувати у майбутніх фахівців потребу в творчій роботі, високому рівні професійної готовності до управління процесом художнього виховання учнів засобами теорії і практики орнаменту в умовах шкільної та позашкільної роботи.

Визначені програмою навчально-практичні завдання варто розглядати як обов'язковий мінімум для будь-якої спеціалізації. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів, вибору ними спеціалізації та потреб факультету можливо змінювати тематику завдань. Практичні завдання орієнтовані на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення у стилеутворенні орнаменту.

Після завершення курсу навчання випускник /бакалавр/ повинен знати:

- елементи та особливості орнаменту;
- основні принципи виконання орнаменту;
- основні принципи застосування орнаменту.

- орієнтуватися в особливостях художнього оформлення предметів орнаментом;
- аналізувати та диференціювати орнаментальні зображення;
- використовувати орнамент та його трансформації у процесі виготовлення авторських виробів.

Аудиторні роботи виконуються студентами на папері; матеріали передбачені програмою для кожного окремого завдання (кольорові олівці, гелеві ручки, гуашеві фарби).

Кращі роботи студентів залишаються у фонді інституту і використовуються в навчальному процесі як демонстративний матеріал.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс підготовки фахівців	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2	Шифр та назва галузі знань 0202 Мистецтво	Нормативна
		Рік підготовки: 3-й
Змістових модулів: 2	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020205 Образотворче мистецтво	Семестр: 6
		Аудиторні заняття: 32 год.
Загальна кількість годин: 72		Лекції: 14 год.
		Практичні: 14 год.
Тижневих годин: 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Модульний контроль: 4 год.
		Самостійна робота: 40 год.
		Вид контролю: залік

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви розділів, тем	Аудиторна робота		Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
		Лекцій	Практична робота			
Змістовий модуль I. Загальні основи та історія орнаменту. Теоретичні засади побудови орнаменту.						
1.	Основи та походження орнаментів	2	2	4		
2.	Орнамент як інформаційна система. Орнаментальні мотиви.	2	2	6		
3	Орнаменти Стародавнього світу (Єгипту, Греції та Риму)	2		4		
4.	Орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу)	2	2	4	2	
	Всього у розділі 36	8	6	18	2	
Змістовий модуль II. Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів						
5.	Орнаменти європейського середньовіччя (візантійського, романського, готичного)	1	2	4		
6.	Давньоруський орнамент	1	2	6		
7.	Орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо	2	2	6		
8.	Орнаменти класицизму, ампіру, модерну.	2	2	6	2	
	Всього у розділі 36	6	8	22	2	
	Всього годин у 6 семестрі: 72	14	14	40	4	

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

Загальні основи та історія орнаменту. Теоретичні засади побудови орнаменту.

Тема 1.

Лекція 1-2 год.

Основи та походження орнаментів.

Поняття «стиль», «орнамент», «рапорт», «мотив» та їх різновиди. Роль та функції орнаменту (лат. *ornamentum*) як прикраси того чи іншого предмета. Витвір мистецтва як прикрашений орнаментом предмет.

Різновиди орнаменту (графічний, скульптурний; за формою – геометричний або рослинний, іноді з фантастичними формами). Сукупність орнаментів, їх обумовленість матеріалом і формою предмета, а також ритм як формування декору певного стилю.

Класифікаційні ознаки орнаменту. Походження орнаменту.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Тема 2.

Лекція 2-2 год.

Орнамент як інформаційна система. Орнаментальні мотиви.

Сприйняття символів людиною. Застосування та використання символів в орнаменті. Міфологічні вимоги та світоглядні поняття прадавніх культур. Зв'язок з універсальними мотивами орнаменту. Семантика найдавніших знаків: шеврони, плетиво, меандр, ромб. Міфологічні та зооморфні мотиви.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Тема 3.

Лекція 3-2 год.

Орнаменти Стародавнього світу (Єгипту, Греції та Риму).

Культура народів Стародавнього світу завжди належало мистецтву, що своїм корінням сягало тисячолітніх глибин. Від недавнього початку його вивчення знайдено безліч художніх пам'яток, що, незалежно від історичного періоду їх появи, наділені ознаками високого естетичного смаку й майстерності, свідчать про органічний зв'язок традиційного мистецтва з життям єгиптян, греків, римлян.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Тема 4.

Лекція 4-2 год.

Орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу)

Розквіт перського орнаменту у XV–XVI ст. Виникнення перського орнаменту під сильним впливом художніх культур Сходу (елементи і арабського, і індуського, і візантійського мистецтва). Його стилістичні особливості.

Арабський орнамент як продовження перського, візантійського, частково греко-римського мистецтва.

Два види орнаменту у мусульманському мистецтві: геометричний – «гіріх» і рослинний – «іслімі» (ісламський). Їх особливості та специфіка.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Змістовий модуль II. Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів.

Тема 5.

Лекція 5-1 год.

Орнаменти європейського середньовіччя (візантійського, романського, готичного).

Особливості злиття елліністичних і східних традицій у візантійському орнаменті. Орнамент як умовне сплетіння звіриних мотивів (птахів, грифонів, барсів) і стилізованих рослинних пагонів, зокрема виноградної лози.

Орнаментальність як загальний принцип образотворчого мистецтва та результат перенесення у храмовий декор принципів зі сфери малого, предметного мистецтва. Формування смислових основ орнаментики стародавнього світу у контексті мистецтва мовлення.

Готичний орнамент: різновиди і символи. Використання трансформованих античних та візантійських мотивів з переважанням нових тем. Видозмінення прямолінійних геометричних форм у криволінійні плетіння. Застосування поряд з геометричними орнаментальними побудовами і формами стрілчастої арки, сферичних трикутників і чотирикутників рослинних форм місцевої флори (характерна особливість орнаменталізації тієї епохи – листя винограду, реп'яха, дуба, плюща, конюшини, троянд та ін.). Поширення мотиву трилисника і дволисника. Подальше переважання форм колючих рослин – тернини, будяка, папороті та ін.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Тема 6.

Лекція 6-1 год.

Давньоруський орнамент

Культура Росії як відносно молоде явище на фоні культури країн Західної Європи. Особливості давньоруської культури: органічно цілісна, національна, заснована на православній традиції.

Головні відмінності характеру російського декору та західноєвропейського. Особливості типів світогляду вказаних культур. Специфіка давньоруських орнаментів.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Тема 7.

Лекція 7-2 год.

Орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо.

Поряд з історичним Ренесансом в Італії в XVI ст. народжуються риси нового стилю бароко з португальського означає мушлі не вірної форми. Назва цілком умовна, що передає лише зовнішні риси цього стилю. Найбільший розквіт цей стиль досяг в розвитку світової архітектури. Стильові риси бароко відбилися у вигнутих формах меблі, посуду, мотивах орнаменту.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

Тема 8.

Лекція 8-2 год.

Орнаменти класицизму, ампіру, модерну.

Класицизм приніс декор і орнамент прості і строгі мотиви, яких найбільш популярними були квіткові гірлянди та кошики квітів, розетки, фестони, грифони і сфінкси, фавни і купідони, герої міфологічних сюжетів та ін.

На стиль ампір очевидний вплив надали Наполеонівські військові походи, принесли в орнаментику нові декоративні елементи: переможні трофеї, лаврові вінки, колчани, луки, стріли, обладунки, щити, мечі, шоломи, лікторські зв'язки.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2]; [5].	Додаткова: [1]; [3]; [7]; [11].

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ПРИНЦИПИ СТИЛЕУТВОРЕННЯ В ОРНАМЕНТІ»

3 к., 6 сем. **Разом: 72 год.**, лекції – 14 год., практичні заняття – 14 год., індивідуальні – 4 год., самостійна робота – 40 год., МКР – 4 год.

Тиждень	I–II	III–IV
Модулі	Змістовий модуль I	
Назва модуля	Загальні основи та історія орнаменту. Теоретичні засади побудови орнаменту.	
К-ть балів за модуль	82 бали	
Лекції	1	2
Теми лекцій	Основи та походження орнаментів <i>(відвідування – 1 бал)</i>	Орнамент як інформаційна система. Орнаментальні мотиви <i>(відвідування – 1 бал)</i>
Теми практичних занять	Категорії орнаментів – ритм, стиль. Елементи орнаментів – рапорт, мотив. Типи орнаментів: стрічка або стрічковий орнамент, розетка <i>(відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)</i>	Орнаментальні мотиви. Походження <i>(відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)</i>
Самостійна робота	Засвоїти основні категорії, елементи та типи орнаментів. Розробити на папері власні ескізи із застосуванням вивченого теоретичного матеріалу <i>(5 балів)</i> .	Самостійно розробити та виконати на папері власні ескізи із застосуванням елементів орнаментів <i>(5 балів)</i> .
Тиждень	V–VI	VII–VIII
Лекції	3	4
Теми лекцій	Орнаменти Стародавнього світу (Єгипту, Греції та Риму) <i>(відвідування – 1 бал)</i>	Орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу) <i>(відвідування – 1 бал)</i>
Теми практичних занять		Копіювання фрагментів орнаментів Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу) <i>(відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)</i>
Самостійна робота	Самостійно розробити та виконати на папері власні ескізи із застосуванням елементів орнаментів періоду античності <i>(5 балів)</i> .	Самостійно розробити та виконати на папері власні ескізи із застосуванням елементів орнаментів країн Стародавнього Сходу <i>(5 балів)</i> .
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота I <i>(25 балів)</i>	
Підсумок	82 бали	
Тиждень	IX–X	XI–XII
Модулі	Змістовий модуль II	
Назва модуля	Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів.	

Кількість балів за модуль	122 бали	
Лекції	5	6
Теми лекцій	Орнаменти європейського середньовіччя (візантійського, романського, готичного) (відвідування – 0,5 бал)	Давньоруський орнамент (відвідування – 0,5 бал)
Теми практичних занять	Копіювання фрагментів орнаментів європейського середньовіччя. Використання побудови, закономірних ліній, законів симетрії для створення орнаментів європейського середньовіччя (відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)	Копіювання фрагментів давньоруських орнаментів. Використання побудови, закономірних ліній, законів симетрії для створення давньоруських орнаментів (відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)
Самостійна робота	Практично виконати орнаменти європейського середньовіччя (5 балів).	Самостійно розробити та виконати орнаменти Давньої Русі (5 балів).
Тиждень	XIII–XIV	XV–XVI
Лекції	7	8
Теми лекцій	Орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо. (відвідування – 1 бал)	Орнаменти класицизму, ампіру, модерну (відвідування – 1 бал)
Теми практичних занять	Копіювання фрагментів орнаментів епохи Ренесансу, бароко, рококо. Використання побудови, закономірних ліній, законів симетрії для створення орнаментів цього періоду (відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)	Копіювання фрагментів орнаментів класицизму, ампіру та модерну. Використання побудови, закономірних ліній, законів симетрії для створення орнаментів цього періоду (відвідування – 1 бал; 10 балів за роботу)
Самостійна робота	Самостійно розробити та виконати орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо (5 балів).	Самостійно розробити та виконати орнаменти класицизму, ампіру та модерну (5 балів).
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота II (25 балів)	
Підсумок	92 бали	
Разом	82 + 92 = 174 (коефіцієнт успішності 1,74)	

VI ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Змістовий модуль I. Загальні основи та історія орнаменту. Теоретичні засади побудови орнаменту.

Тема 1.

Основи та походження орнаментів.

Практична робота 1-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Оволодіти категоріями орнаментів – ритм, стиль; елементами орнаментів – рапорт, мотив; типами орнаментів: стрічка або стрічковий орнамент.

1. Підібрати у джерелах літератури чи реальному світі геометричні фігури, на основі яких будемо формувати орнамент.
2. Створити 3-5 рапортів орнаменту.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 2.

Орнамент як інформаційна система. Орнаментальні мотиви.

Практична робота 2-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Формувати вміння перетворювати природні форми у стилізовані елементи орнаменту.

1. Підібрати у джерелах літератури чи реальному світі геометричні фігури, на основі яких будемо формувати орнамент.
2. Створити декілька рапортів орнаменту.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 4.

Орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабомусульманського світу).

Практична робота 4-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Формувати вміння вирізняти особливості орнаментів Стародавнього Сходу і застосовувати їх закономірностей у власних творчих роботах.

1. Скопіювати фрагменти орнаментів країн Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії).
2. Використовуючи побудову, закономірні лінії та закони симетрії, створити орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії).

Рекомендована література	
Основна: : [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Змістовий модуль II. Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів.

Тема 4.

Орнаменти європейського середньовіччя (візантійського, романського, готичного).

Практична робота 4-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Формувати вміння вирізняти особливості орнаментів візантійського, романського, готичного і застосовувати їх закономірності у власних творчих роботах.

1. Скопіювати фрагменти орнаментів візантійського та романського європейського середньовіччя.
2. Використовуючи побудову, закономірні лінії та закони симетрії, створити орнаменти візантійського та романського середньовіччя.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

**Тема 6.
Давньоруський орнамент.**

Практична робота 5-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Формувати вміння вирізняти особливості Давньоруського орнаменту і застосовувати їх закономірності у власних творчих роботах.

1. Скопіювати фрагменти давньоруських орнаментів.
2. Використовуючи побудову, закономірні лінії та закони симетрії, створити давньоруські орнаменти.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 7.

Орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо.

Практична робота 6-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Формувати вміння вирізняти особливості орнаментів епохи Ренесансу, бароко, рококо і застосовувати їх закономірності у власних творчих роботах.

1. Скопіювати фрагменти орнаментів Ренесансу та бароко.
2. Використовуючи побудову, закономірні лінії та закони симетрії, створити орнаменти Ренесансу та бароко.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 8.

Орнаменти класицизму, ампіру, модерну

Практична робота 7-2 год.

План виконання практичної роботи.

Мета: Формувати вміння вирізняти особливості орнаментів класицизму, ампіру, модерну і застосовувати їх закономірності у власних творчих роботах.

1. Скопіювати фрагменти орнаментів класицизму, ампіру, модерну.

2. Використовуючи побудову, закономірні лінії та закони симетрії, створити орнаменти класицизму, ампіру, модерну.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

VII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Принципи стилеутворення в орнаменті.

Змістовий модуль I. Загальні основи та історія орнаменту. Теоретичні засади побудови орнаменту.

Тема 1.

Основи та походження орнаментів.

Самостійна робота 1-4 год.

Проаналізувати категорії, елементи та типи орнаментів. Розробити на папері власні ескізи із застосуванням опрацьованого теоретичного матеріалу.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 2.

Орнамент як інформаційна система. Орнаментальні мотиви.

Самостійна робота 2-6 год.

Замалювати орнаментальні мотиви. Розробити на папері власні ескізи з орнаментальними мотивами.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 3.

Орнаменти Стародавнього світу (Єгипту, Греції та Риму).

Самостійна робота 3-4 год.

Розробити та виконати на папері власні ескізи із застосуванням елементів орнаментів Давнього Єгипту, античної Греції та Риму.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 4.

Орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу).

Самостійна робота 4-4 год.

Розробити та виконати на папері власні ескізи із застосуванням елементів орнаментів країн Стародавніх Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Змістовий модуль II. Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів.

Тема 5.

Орнаменти європейського середньовіччя (візантійського, романського, готичного).

Самостійна робота 5-4 год.

Розробити та виконати самостійно орнаменти візантійського, романського, готичного середньовіччя.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 6.

Давньоруський орнамент.

Самостійна робота 6-4 год.

Самостійно розробити та виконати давньоруські орнаменти.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 7.

Орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо.

Самостійна робота 7-4 год.

Самостійно розробити та виконати орнаменти визначеного періоду.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

Тема 8.**Орнаменти класицизму, ампіру, модерну.****Самостійна робота 8-6 год.**

Самостійно розробити та виконати орнаменти визначеного періоду.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [4]; [7].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [9].

**VIII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
з дисципліни «Принципи стилеутворення в орнаменті»**

Змістовий модуль та теми курсу	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль I		
Загальні основи та історія орнаменту. Природа і специфіка орнаменту		
Основи та походження орнаментів.	4	5
Орнамент як інформаційна система. Орнаментальні мотиви.	6	5
Орнаменти Стародавнього світу (Єгипту, Греції та Риму)	4	5
Орнаменти Стародавнього Сходу (Китаю, Японії, Індії, арабо-мусульманського світу)	4	5
Змістовий модуль II		
Орнаменти середньовіччя. Композиційні схеми побудови орнаментів.		
Орнаменти європейського середньовіччя (візантійського, романського, готичного)	4	5
Давньоруський орнамент	6	5
Орнаменти епохи Ренесансу, бароко, рококо.	6	5
Орнаменти класицизму, ампіру, модерну.	6	5
РАЗОМ	40	40

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Принципи стилеутворення в орнаменті» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування практичних занять	1	7	7
3	Робота на практичному занятті	10	7	70
4	Самостійна робота	5	8	40
5	МКР	25	2	50
Підсумковий рейтинговий бал				174

Розподіл балів, які отримають студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів за коефіцієнтом	ПМК	Загальна сума балів
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2									
T1	T2	T3	T4	МК	T5	T6	T7	T8	МК					
17	17	6	17	25	16,5	16,5	17	17	25	174	1,74	60	залік	100
82					92									

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна,) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: ескізування, вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування,

співбесіда, іспит.

- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **методи комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.
- **представлення навчально-методичних та творчих робіт, семестровий перегляд.**

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь
«добре»	повні, систематичні знання із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді студента наявні незначні помилки
«задовільно»	знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхова обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача
«незадовільно»	відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення; неспроможність до навчання чи невиконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра практичних заняттях, бали за виконання самостійної роботи, а також модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

- ініціативність у навчальній діяльності.

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- навчально-предметний фонд;
- зразки робіт студентів та репродукції творів майстрів;
- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники (частково в електронному вигляді);
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни «**Принципи стилеутворення в орнаменті**».

XIII. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Визначити причини виникнення орнаменту.
2. Описати типи орнаментів.
3. Назвати категорії поділу орнаментів.
4. Описати геометричний орнамент та особливості його виконання.
5. Охарактеризувати рослинний орнамент, назвати причини його виникнення.
6. Охарактеризувати предметний або речовий орнамент.
7. Описати каліграфічний орнамент та назвати держави його застосування.
8. Перерахувати основні універсальні мотиви і композиції орнаментального мистецтва.
9. Охарактеризувати світоглядні поняття найдавніших культур, з якими пов'язані універсальні мотиви орнаменту.
10. На які смислові уявлення генетично спираються універсальні композиції орнаменту?
11. Яка смислова основа взаємозв'язку універсальних мотивів і композицій в орнаменті?
12. Охарактеризуйте поняття «стиль» в орнаменті.
13. Охарактеризуйте поняття «орнамент».
14. Охарактеризуйте поняття «рапорт» в орнаменті.
15. Охарактеризуйте поняття «мотив» в орнаменті.
16. Охарактеризувати орнаментику арабо-мусульманського світу.
17. Які основні особливості світогляду арабо-мусульманського світу лягли в основу орнаменту цієї культури?
18. Проаналізувати арабо-мусульманського орнамент типу «іслімі» і «гіріх».
19. Які шрифти зустрічаються в арабо-мусульманському орнаменті?
20. Охарактеризувати орнамент арабеск та сферу його застосування.
21. Охарактеризувати специфіку взаємозв'язку орнаменту та писемності в арабо-мусульманській культурі.
22. Охарактеризувати особливість книжкового декору арабо-мусульманського світу.

23. Проаналізувати арабо-мусульманський шрифт «куфичний».
24. Охарактеризувати арабо-мусульманський шрифт «наسخі».
25. Охарактеризувати орнаменти Кукутень-Трипільської культури.
26. Охарактеризувати орнамент Київської Русі.
27. Описати символіку орнаменту трипільської культури.
28. Охарактеризувати орнаменти які виконувались на Україні XVII-XIX ст.
29. Охарактеризувати орнаменти виконувались на Україні XIX-XX ст.
30. Які відбулись зміни в орнаменті України у XX-XXI ст.

XIV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Буткевич Л. История орнамента: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, обучающихся по спец. «Изобразительное искусство» / Л. Буткевич. – М.: ВЛАДОС, 2010. – 276 с.
2. Бесчастнов Н. Художественный язык орнамента [учеб. пособие] для студ. вузов, обучающихся по специальности «Дизайн» / Н. Бесчастнов. – М.: ВЛАДОС, 2010. – 335 с.
3. Расинэ О. Орнамент всех времен и стилей: В 2 т. – Т. I. Античное искусство, искусство Азии, Средние века / О. Расинэ (ред.). – М.: Арт-Родник, 2004. – 267 с.
4. Расинэ О. Орнамент всех времен и стилей: Том II. Средневековое искусство, Ренессанс, XVII–XIX вв. / О. Расинэ (ред.). – М.: Арт-Родник, 2004. – 250 с.
5. Степанова А. Теория орнамента: учеб. пособие / А. Степанова. – Ростов н/Д: Феникс, 2011. – 149 с.
6. Фокина Л. Орнамент [учебное пособие] / Л. Фокина. – М.: Феникс, 2005. – 172 с.
7. Чернихов Я. Орнамент композиционно-классическое построение / Я. Чернихов. – М.: Сварог и К., 2007. – 715 с.

Додаткова:

1. Відейко М. Ю. Духовна культура та мистецтво. Зооморфізм та антропоморфізм первісного мистецтва / М. Ю. Відейко // Історія української культури у 5 тт. – К. : Наук. думка, 2001. – Т. 1. – С. 168–171.
2. Котова Н. С. Духовна культура / Н. С. Котова // Історія української культури у 5-ти тт. – К. : Наук. думка, 2001. – Т. 1. – С. 124–128.
3. Маркевич В. И. Антропоморфизм в художественной керамике культуры Триполья. – Кукутени / В. И. Маркевич // Памятники древнейшего искусства на территории Молдавии. – Кишинев : Штиинца, 1989. – С. 26–36.
4. Чмихов М. О. Давня культура / М. О. Чмихов. – К. : Либідь, 1994. – 288с.

Електронні ресурси

5. <http://zolotnitsa.rossiaforum.com/t20-topic>

6. <http://txt.rushkolnik.ru/docs/index-237455.html>
7. [http://artwworld.org.ua/Teorija_i_praktika/Kompozicija/Priemy_kompozic
ii/Stilizacija/](http://artwworld.org.ua/Teorija_i_praktika/Kompozicija/Priemy_kompozicii/Stilizacija/)
8. <http://do.gendocs.ru/docs/index-286315.html?page=3>
9. www.youtube.com/watch?v=UCoYNdjYUk8
10. <https://www.youtube.com/watch?v=SDVdh-DIMYo>
11. www.youtube.com/watch?v=sAWn8TT8cJl